

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
neuvoston puitepäättökseksi (eräistä rikosoikeudellisissa
menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista
oikeuksista)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti
lähetetään Eduskunnalle komission 28 päivä-
nä huhtikuuta 2004 tekemä ehdotus neuvos-
ton puitepäättökseksi eräistä rikosoikeudelli-

sissä menettelyissä Euroopan unionin alueel-
la noudatettavista oikeuksista sekä ehdotuk-
sesta laadittu muistio.

Helsingissä 19 päivänä elokuuta 2004

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist

OIKEUSMINISTERIÖ

MUISTIO
EU/2004/1036**EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI ERÄISTÄ RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA NOUDATETTAVISTA OIKEUKSISTA****1. Yleistä**

Euroopan yhteisöjen komissio on 28 päivänä huhtikuuta 2004 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäättöksen tekemiseksi eräistä rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista oikeuksista.

Ehdotus perustuu 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Tampereen Eurooppa-neuvoston hyväksymiin puheenjohtajan päätelmiin. Tampereen Eurooppa-neuvostossa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen vahvistettiin olevan unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi. Päätelmien 33 kohdan mukaan päätösten ja tuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen ja tätä varten vaadittava lainsäädännön lähentäminen parantaisivat yksilön oikeuksien oikeudellista suojaa.

Ehdotus perustuu myös neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi. Toimenpideohjelman mukaan vastavuoroisen tunnustamisen laajuus riippuu olennaisesti tietyistä toiminnan tehokkuutta säätelevistä parametreista. Tällaisia parametreja ovat epäillyn oikeuksien turvaamisjärjestelyt (3. parametri) ja sellaisten yhteisten vähimmäisnormien määrittely, jotka ovat välttämättömiä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen helpottamiseksi (4. parametri).

Komissio on aiemmin 19 päivänä helmikuuta 2003 julkaissut vihreän kirjan rikoksista epäiltyjen ja syytettyjen etujen turvaamisesta rikosoikeudenkäynneissä Euroopan unionin alueella asiakirjassa KOM(2003)

75 lopullinen. Tästä vihreästä kirjasta on informoitu eduskuntaa kirjeellä E 1/2003 vp.

Puitepäättösehdotuksen käsittely alkaa neuvoston oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevässä työryhmässä 8 ja 9 päivänä syyskuuta 2004. Tämä muistio perustuu asiakirjaan 9318/04 DROIPEN 17.

2. Pääasiallinen sisältö

Puitepäättös koskee ehdotuksen 1 artiklan mukaisesti menettelyllisiä oikeuksia, jotka olisivat voimassa kaikissa rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella, myös muutoksenhaussa. Nämä puitepäättöksen mukaiset menettelylliset vähimmäisoikeudet olisivat sekä rikoksesta epäillyllä että syytetyllä. Säännöksiä olisi sovellettava siitä lähtien, kun henkilölle ilmoitetaan, että häntä epäillään rikoksesta.

Ehdotuksen 2–5 artiklassa on määräykset oikeudesta oikeudelliseen neuvontaan. Rikoksesta epäillyllä olisi 2 artiklan mukaan halutessaan oikeus oikeudelliseen neuvontaan niin pian kuin mahdollista ja koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan. Epäillyllä olisi oikeus saada oikeudellista neuvontaa ennen rikossyytteeseen liittyviin kysymyksiin vastaamista.

Ehdotuksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että artiklassa mainituissa tilanteissa epäilty saa oikeudellista neuvontaa. Artikla koskee tilanteita, joissa 1) epäilty määrätään tutkintavankeuteen ennen oikeudenkäyntiä, 2) epäiltyä syytetään rikoksesta, joka on näytöllisesti tai oikeudellisesti monimutkainen tai josta voidaan määrätä ankara rangaistus, erityisesti jos asianomaisessa jäsenvaltiossa rikoksesta määrätävä vähimmäisrangaistus on enemmän kuin

yksi vuosi vankeutta, 3) epäilystä on annettu eurooppalainen pidätysmääräys tai luovutuspyyntö tai muu vastaava pyyntö, 4) epäilty on alaikäinen tai 5) epäilty on ikänsä tai henkisen tai fyysisen tilansa vuoksi ilmeisen kykenemätön ymmärtämään menettelyn sisältöä tai merkitystä.

Ehdotetun 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että puitepäätöksen mukaista oikeudellista neuvontaa saavat antaa ainoastaan direktiivin 98/5/EY 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut asianajajat. Mainittu direktiivi koskee asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamista muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu. Jäsenvaltioiden on myös huolehdittava siitä, että niillä on käytössä järjestelmä asianajajan vaihtamiseksi, jos annettu oikeudellinen neuvonta osoittautuu tehottomaksi.

Ehdotuksen 5 artikla koskee oikeutta maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan. Ehdotuksen 3 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltioiden olisi vastattava oikeudellisista kustannuksista tai osasta niitä, jos kustannuksista koituisi muuten kohtuuton taloudellinen rasitus epäillylle tai hänen huollettavilleen. Kustannusten tai niiden osan takaisin perimiseksi jäsenvaltiot voisivat kuitenkin myöhemmin selvittää, onko epäillyllä varaa osallistua näihin kustannuksiin.

Artiklat 6–9 koskevat oikeutta tulkkauseen ja käännöksiin. Ehdotetun 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että epäillylle, joka ei ymmärrä menettelyn kieltä, annetaan maksutonta tulkkausta. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa huolehdittava myös siitä, että epäillyn rikosoikeudellisen menettelyn aikana saama oikeudellinen neuvonta tulkataan hänelle maksutta. Oikeus tulkkaukseen koskisi poliisikuulusteluja, epäillyn ja hänen asianajajansa tapaamisia sekä oikeuden istuntoja. Epäillyllä olisi oikeus maksuttomaan tulkkaukseen myös, jos hän on kuulo- tai puhevammainen.

Jäsenvaltioiden olisi 7 artiklan mukaan huolehdittava siitä, että epäillylle, joka ei ymmärrä menettelyn kieltä, annetaan maksutta käännökset kaikista olennaisista asiakirjoista. Päätöksen siitä, mitä asiakirjoja on käännettävä, tekisivät toimivaltaiset viranomaiset. Epäillyn asianajaja voisi pyytää

käännöstä myös muista asiakirjoista.

Ehdotuksen 8 artiklan tarkoituksena on turvata käännösten ja tulkkauksen virheettömyys. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että menettelyssä käytetyt kääntäjät ja tulkit ovat riittävän päteviä tuotakseen virheettömiä käännöksiä ja tulkkausta. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että niillä on järjestelmä tulkin tai kääntäjän vaihtamiseksi siinä tapauksessa, että käännöksessä tai tulkkauksessa havaitaan olevan virheitä.

Kun käytetään tulkkia, jäsenvaltioiden olisi 9 artiklan mukaan laadun valvomiseksi huolehdittava siitä, että menettelystä tehdään ääni- tai kuvatallenne. Osapuolille olisi toimitettava tallenteen transkriptio riitauttamistilanteessa. Transkriptiota saataisiin käyttä ainoastaan tulkkauksen virheettömyyden tarkistamiseen.

Ehdotuksen artiklat 10 ja 11 koskevat epäillyn oikeutta erityishuomioon. Jäsenvaltioiden olisi 10 artiklan 1 kohdan mukaan huolehdittava siitä, että epäilty saa erityishuomiota, jos hän ei ikänsä tai fyysisen tai psyykkisen tilansa vuoksi kykene ymmärtämään tai seuraamaan menettelyn sisältöä tai merkitystä. Jäsenvaltioiden olisi mainitun artiklan 2 kohdan mukaan huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset velvoitetaan harkitsemaan erityishuomion tarvetta ja kirjaamaan asia pöytäkirjaan, jos on minkäänlaista syytä katsoa, että artiklan 1 kohdan säännöstä on sovellettava. Jäsenvaltioiden olisi myös huolehdittava siitä, että kaikki tämän oikeuden nojalla toteutetut toimenpiteet kirjataan pöytäkirjaan.

Ehdotuksen 11 artiklaan on kirjattu 10 artiklassa tarkoitettujen erityishuomioon oikeutettujen epäiltyjen oikeudet. Kaikista erityishuomioon oikeutetun epäillyn kuulusteluista olisi tehtävä ääni- tai kuvatallenne, josta osapuolille olisi pyydettyä toimitettava transkriptio riitauttamistilanteessa. Erityishuomioon oikeutetulle epäillylle olisi tarvittaessa annettava lääkärin apua. Oikeus erityishuomioon voisi tarvittaessa sisältää oikeuden siihen, että poliisin tai oikeusviranomaisen suorittamissa kuulusteluissa on läsnä myös joku ulkopuolinen henkilö.

Ehdotuksen artiklat 12 ja 13 koskevat epäillyn oikeutta yhteydenottoon. Ehdotetun

12 artiklan mukaan tutkintavankeuteen määrättyllä epäillyllä on oikeus siihen, että pidätyksestä ilmoitetaan viipymättä hänen perheenjäsenilleen ja näihin rinnastettaville henkilöille sekä hänen työpaikalleen. Toimivaltaiset viranomaiset voisivat ottaa yhteyttä näihin henkilöihin millä tahansa soveltuvalla tavalla, myös konsuliviranomaisten välityksellä, jos epäilty on toisen valtion kansalainen ja epäilty niin haluaa.

Ehdotettu 13 artikla sisältää määräykset epäillyn oikeudesta ottaa yhteyttä konsuliviranomaisiin. Pidätetyllä, toisen valtion kansalaisella olisi oikeus ottaa yhteyttä kotivaltionsa konsuliviranomaisiin tai jos hän ei haluaisi kotivaltionsa konsuliviranomaisten apua, johonkin tunnustettuun kansainväliseen humanitaariseen järjestöön. Myös EU:n jäsenvaltiossa pitkään oleskelleella henkilöllä olisi oikeus asianomaisen valtion konsuliviranomaisten apuun samoin edellytyksin kuin tuon valtion kansalaisilla, jos hänellä olisi hyvä syy olla haluamatta sen valtion konsuliviranomaisten apua, jonka kansalainen hän on (esimerkiksi pakolaisuus).

Jäsenvaltioiden olisi 14 artiklan mukaan huolehdittava siitä, että kaikille epäillyille annetaan kirjallinen ilmoitus heitä suoraan koskevista menettelyyn liittyvistä oikeuksista. Ilmoituksessa olisi mainittava ainakin kaikki tämän puitepäättöksen mukaiset oikeudet. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että tästä kirjallisesta ilmoituksesta on saatavilla vakiokäännökset kaikille yhteisön virallisille kielille. Sekä lainvalvontaviranomaisen että epäillyn, jos tämä suostuu siihen, olisi allekirjoitettava ilmoitus oikeuksista. Ilmoitus olisi laadittava kahtena allekirjoitettuna kappaleena, joista toinen jää lainvalvontaviranomaisen ja toinen epäillyn haltuun. Pöytäkirjaan olisi kirjattava, että ilmoitus on annettu epäillylle ja että tämä on allekirjoittanut sen tai kieltäytynyt allekirjoittamasta sitä.

Ehdotuksen artikkelit 15–19 sisältävät loppusäännökset. Artikla 15 koskee puitepäättöksen tehokkuuden arviointia ja seuranta, joka toteutettaisiin Euroopan komission valvonnassa. Komissio koordinoisi kertomusten laatimista arvioinnista ja seurannasta. Ehdotettu 16 artikla sisältää luettelon tilasto- ja muista tiedoista, joita jäsenvaltioiden olisi kerättävä arvioinnin ja seurannan toteuttami-

seksi. Artiklan 17 mukaan tällä puitepäättöksellä ei rajoiteta minkään jäsenvaltion laissa turvattuja oikeuksia tai menettelyllisiä takeita eikä poiketa niistä, jos ne tarjoavat puitepäättöstä korkeatasoisempaa suojelua. Artikla 18 koskee puitepäättöksen täytäntöönpanoa ja artikla 19 voimaantuloa. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi toteutettava tämän puitepäättöksen säännösten noudattamisen edellyttämät tarpeelliset toimenpiteet ennen 1 päivää tammikuuta 2006.

3. Vaikutus Suomen lainsäädäntöön

Esitutkintalain (449/1987) 10 §:n 1 momentin nojalla asianosaisella on oikeus käyttää esitutkinnassa avustajaa. Asianosaisen avustajalla on oikeus olla läsnä päämiestänsä kuulusteltaessa, jollei tutkinnanjohtaja painavista rikostutkinnallisista syistä sitä kiellä (esitutkintalaki 31 §). Asianosainen, jota ei ole määrätty saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, saa oikeudenkäynnissä käyttää oikeudenkäyntiasiamiestä. Henkilökohtaisesti tuomioistuimeen saapuneella asianosaisella saa olla oikeudenkäyntiavustaja (oikeudenkäymiskaari 15 luku 1 §). Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja tai muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu (oikeudenkäymiskaari 15 luku 2 § 1 momentti). Oikeusapulain (257/2002) mukaisena avustajana voi toimia julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan avustajaksi kelpoinen henkilö. Kuitenkin avustajaksi voidaan määrätä muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö kuin julkinen oikeusavustaja tai asianajaja vain erityisestä syystä, jos epäilty on pidätetty tai vangittu, jos häntä epäillään tai hänelle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, tai tällaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen taikka jos epäilty on 18 vuotta nuorempi (oikeusapulaki 8 § 2 momentti).

Oikeusapua annetaan valtion varoin henki-

lölle, joka tarvitsee asiantuntevaa apua oikeudellisessa asiassa ja joka taloudellisen asemansa vuoksi ei kykene itse suorittamaan sen hoitamisen vaatimia menoja. Oikeusapuun kuuluu oikeudellinen neuvonta, tarpeelliset toimenpiteet sekä avustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä vapautus asian käsittelyyn liittyvistä menoista (oikeusapulaki 1 §). Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka asia käsitellään Suomen tuomioistuimessa (oikeusapulaki 2 § 2 momentti). Yksinkertaisissa rikosasioissa avustaminen on rajattu oikeusavun ulkopuolelle (oikeusapulaki 6 § 2 momentti 2 kohta).

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997, ROL) 2 luvussa on säännökset rikoksesta epäillylle määrättävästä puolustajasta. Epäillyn pyynnöstä hänelle on määrättävä puolustaja, jos: 1) häntä epäillään tai hänelle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, tai tällaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen; tai 2) hän on pidätettynä tai vangittuna. Epäillylle on määrättävä puolustaja viran puolesta, kun: 1) epäilty ei kykene puolustamaan itseään; 2) epäilty, jolla ei ole puolustajaa, on alle 18-vuotias, jollei ole ilmeistä, ettei hän tarvitse puolustajaa; 3) epäillyn valitsema puolustaja ei täytä puolustajalle asetettavia vaatimuksia tai kykene asianmukaisesti puolustamaan epäiltyä; tai 4) siihen on muu erityinen syy (ROL 2 luku 1 §). Puolustajaksi on ROL 2 luvun 2 §:n mukaan määrättävä julkisen oikeusavustaja tai asianajaja. Jos sopivaa julkista oikeusavustajaa tai asianajajaa ei ole tiedossa tai siihen on muu erityinen syy, puolustajaksi voidaan määrätä muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö, joka lain mukaan saa olla asiamiehenä. Jos tuomioistuimien toteama epäillyn syyllistyneen rikokseen, hänet on ROL 2 luvun 11 §:n nojalla velvoitettava korvaamaan valtiolle puolustajan määräämisestä aiheutuneet kustannukset. Jos epäilty täyttää oikeusapulaissa tarkoitetut oikeusavun saamisen taloudelliset edellytykset, kustannukset jäävät kuitenkin kokonaan tai osittain valtion vahingoksi.

Voimassa oleva lainsäädäntömme täyttää suurelta osin puitepäättösehdotuksen vaatimukset oikeudellisen neuvonnan ja sen mak-

suttomuuden osalta. Tilanteet, joissa epäillylle määrätään puolustaja, ovat suurelta osin samoja, joissa jäsenvaltioilla olisi ehdotuksen 3 artiklan mukaan erityinen velvollisuus tarjota epäillylle oikeudellista neuvontaa ja 5 artiklan mukaan tarvittaessa vastattava aiheutuneista kustannuksista. Kustannusten tai niiden osan takaisin periminen olisi myös ehdotuksen mukaan mahdollista. Sen sijaan ehdotuksen 4 artiklan 1 kohdan määräys siitä, että puitepäättöksen mukaista oikeudellista neuvontaa saisivat antaa ainoastaan direktiivin 98/5/EY 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut asianajajat, tiukentaisi voimassa olevassa laissamme avustajalle ja puolustajalle asetettuja kelpoisuusvaatimuksia.

Muulla kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisellä kuultavalla on esitutkinnassa oikeus maksuttomaan tulkkiin, jollei esitutkintaviranomainen itse huolehdi tulkkauksesta. Viranomaisen on viran puolesta huolehdittava tulkkaustarpeen täyttämisestä. Tulkkaus on vastaavalla tavalla järjestettävä silloin, kun se kuultavan aisti- tai puhevian takia on tarpeen (esitutkintalaki 37 § 3 momentti). Kuulustelusta on laadittava kuulustelupöytäkirja kuulusteltavan käyttämällä kielellä (esitutkintalaki 39 § 1 momentti). Muulla kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisellä vastaajalla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen rikosasian käsittelyssä tuomioistuimessa. Tuomioistuimen on viran puolesta huolehdittava tulkkauksesta ja tulkin kutsumisesta. Mitä tulkkauksesta säädetään, soveltuu myös tuomion ja päätöksen käännökseen (ROL 6a luku 2 § 3 momentti). Voimassa olevan lain säännökset vastaavat siten pitkälti puitepäättösehdotuksen määräyksiä epäillyn ja syytetyn oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin.

Pidättämisestä on viipymättä ilmoitettava pidätetyn osoituksen mukaan hänen omaiselleen tai muulle läheiselleen. Jos siitä on erityistä haittaa rikoksen selvittämiseksi, ilmoittamista voidaan kuitenkin lykätä enintään siihen saakka, kun tuomioistuin ottaa pidätettyä koskevan vangitsemisvaatimuksen käsiteltäväksi (pakkokeinolaki 1 luku 7 § 2 momentti). Puitepäättös tarkoittaisi, että epäillyn oikeutta yhteydenottoon koskevia säännöksiä olisi eräiltä osin tarkistettava.

Puitepäättösehdotuksen mukaan ikänsä tai fyysisen tai psyykkisen tilansa vuoksi eri-

tyishuomioon oikeutetun epäillyn kuulustelu olisi tallennettava. Esitutkintalain 39 §:n 3 momentin mukaan kuulusteltavan kertomus saadaan ottaa ääni- tai kuvatallenteeseen. Ehdotus tarkoittaa, että kuulustelun tallentaminen ääni- tai kuvanauhalle tulisi pakolliseksi epäillyn osalta ehdotuksessa tarkoitetuissa ns. erityishuomioon oikeuttavissa tilanteissa. Voimassa oleva, kuulustelun tallentamiseen tietyissä tilanteissa velvoittava säännös koskee vain asianomistajaa ja todistajaa (esitutkintalaki 39a §). Ehdotuksen mukaan tallentaminen olisi pakollista myös silloin, kun menettelyssä käytetään tulkkia.

Voimassa olevassa laissamme ei ole puitepäättöksen 14 artiklan määräystä vastaavaa säännöstä, joka velvoittaisi antamaan epäillylle kirjallisen ilmoituksen hänen oikeuksistaan. Sen sijaan lainsäädännössämme on yksittäisiä säännöksiä velvollisuudesta ilmoittaa epäillylle hänen oikeuksistaan. Epäillylle on ennen kuulustelua tehtävä selkoa oikeudesta käyttää avustajaa esitutkinnassa sekä siitä, milloin hänelle voidaan määrätä puolustaja (esitutkintalaki 29 § 2 momentti). Ennen kuulustelua kuulusteltavalle on ilmoitettava hänen oikeudestaan pyytää kuulustelutodistaja paikalle (esitutkintalaki 30 § 2 momentti).

4. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti epäillyn ja syytetyn oikeuksien turvaamiseen rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella. Rikosprosessuaalisilla oikeusturvatakeilla lisätään jäsenvaltioiden luottamusta toistensa järjestelmiin ja sitä kautta luodaan paremmat edellytykset päätösten ja tuomioiden vastavuoroiselle tunnustamiselle. Oikeusturvatakeita kehitettäessä tulisi tasapainoisesti varmistaa rikosten uhrien ja asi-

anomistajien oikeuksien toteutuminen. Eduksi rikosoikeudellisten menettelyjen kehittämiseksi olisi, jos eri asianosaistahojen oikeuksia käsiteltäisiin kootusti yhteisessä puitesääntelyssä.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että unionin tasolla laaditaan vähimmäissäännöt, joilla turvataan epäillyn tai syytetyn oikeus oikeusapuun sekä tulkkaus- ja käännösapuun ja varmistetaan, että epäillylle ilmoitetaan hänen oikeuksistaan. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että puitepäättösehdotuksessa tarkoitettujen oikeusturvatakeiden osalta on selvitettävä, kuinka laaja-alaisia näiden vähimmäissääntöjen tulisi olla. Samalla olisi tarkasteltava kysymystä oikeusperustan riittävydestä ehdotettuun sääntelyyn. Soveltamisalan laajuutta tulee harkita tarkemmin erityisesti epäillylle myönnettävän maksuttoman oikeusavun ja menettelyn tallentamisen osalta. Ehdotuksen mukaan alaikäisellä epäillyllä olisi aina oikeus maksuttomaan oikeudelliseen neuvontaan. Kun menettelyssä käytetään tulkkia tai kun kuulustellaan ehdotuksessa tarkoitettua ns. erityishuomioon oikeutettua epäiltyä, menettelystä olisi aina tehtävä ääni- tai kuvatallenne. Ehdotuksessa ei ole esimerkiksi vähäisiä rikosasioita suljettu näiden määräysten soveltamisalan ulkopuolelle.

Valtioneuvosto pitää niin ikään ongelmallisena ehdotusta siitä, että oikeudenkäyntiasiamiehen tai avustajan kelpoisuus määriteltäisiin soveltaen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 98/5/EY, joka on annettu asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu. Ehdotus näyttäisi tarkoittavan sitä, että rikosasioissa otettaisiin käyttöön asianajajakko.